

BIJLAGE B BIJONTWERP METHODEBESLUIT

Nummer: 101732-6
Betreft: Bijlage B bij het ontwerpbesluit tot vaststelling van de methode van de korting ter bevordering van de doelmatige bedrijfsvoering ingevolge artikel 81, lid 1, van de Gaswet

1	Inleiding.....	1
2	Bepaling van de tarieven met de totale inkomsten.....	3
3	Schatting van de x-factor vooraf aan de tweede reguleringsperiode.....	4
	3.1 Generieke korting.....	4
	3.2 Individuele korting.....	4
4	Herberekening van de x-factor aan het einde van de tweede reguleringsperiode	6
5	Berekening van de algemene productiviteitsverandering aan het einde van de reguleringsperiode	7
	5.1 Kosten in de meting van de algemene productiviteitsverandering.....	8
	5.2 Samengestelde output in de meting van de algemene productiviteitsverandering.....	8
6	Bepaling van de meetgroep van netbeheerders die deelnemen aan de bepaling van de algemene productiviteitsverandering	9
7	Bijzondere afwijkingen van de standaardmethode in de tweede reguleringsperiode	9
8	Overwegingen ten aanzien van de continuïteit van de regulering	10

1 Inleiding

1. Deze bijlage betreft de uitleg van het technische onderdeel bij onderhavig besluit (Bijlage A). In Bijlage A is de methode beschreven waarmee de doelmatigheidskorting (hierna: x-factor) voor de netbeheerders gas wordt berekend. Vervolgens wordt deze methode in Bijlage A toegepast om de tarieven vast te stellen voor de regionale netbeheerders gas (hierna: netbeheerders). Waar in deze bijlage wordt verwezen naar een formule betreft dit de genummerde formules in Bijlage A. Deze bijlage B is onderdeel van besluit 101732-6 van 29 juli 2004.

2. DTe zal met ingang van de tweede reguleringsperiode (2005-2007) maatstafconcurrentie voor de tariefregulering van de netbeheerders gas invoeren. Met maatstafconcurrentie wordt beoogd de werking van concurrerende markten na te bootsen¹. In het systeem van maatstafconcurrentie wordt de generieke doelmatigheidskorting gebaseerd op de algemene, gemiddelde productiviteitsverandering van de aan het systeem deelnemende netbeheerders. Maatstafconcurrentie resulteert voor alle netbeheerders in een generieke korting op de tarieven. DTe creëert met het systeem van maatstafconcurrentie een gelijk speelveld waarop de netbeheerders met elkaar concurreren. Op basis van een meetgroep van relatief efficiënte netbeheerders die aan het begin van de tweede reguleringsperiode wordt samengesteld wordt de algemene productiviteitsverandering bepaald. Het systeem van maatstafconcurrentie sluit zoveel mogelijk aan bij het systeem voor elektriciteit zoals beschreven in het Methodebesluit “Maatstafconcurrentie, regionale Netbedrijven Elektriciteit, tweede reguleringsperiode” dat in november 2002 door DTe gepubliceerd is.
3. De productiviteitsverandering is het verschil in verandering van kosten en output in een bepaalde periode. Hieronder wordt bij ‘kosten’ steeds ‘gestandaardiseerde economische kosten’ bedoeld; dat wil zeggen: kosten inclusief een vergoeding op het geïnvesteerd vermogen voor de vermogensverschaffers ter dekking van de rentelasten, het risico van de investeringen (hierna: kapitaalskostenvergoeding) en afschrijvingen. De kapitaalskostenvergoeding en afschrijvingen zijn gebaseerd op gestandaardiseerde activawaardes zoals vastgelegd in bijlage A, appendix 1: Gestandaardiseerde activawaarden 2004 met afschrijvingstermijnen.
4. DTe is van mening dat een systeem van maatstafconcurrentie de beste manier is om de gereguleerde netbeheerders van voldoende prikkels tot efficiëntie te voorzien. Bedrijven die beter presteren dan andere netbeheerders halen een meer dan gemiddelde rentabiliteit, terwijl bedrijven die onder het gemiddelde scoren een lagere rentabiliteit halen. Elke netbeheerder voelt voortdurend de prikkel om zo doelmatig mogelijk te opereren, om zo de concurrentie bij te houden of voor te blijven. Daarnaast leiden eventuele sectorbrede kostenverhogingen tot een lagere (generieke) x-factor waardoor dergelijke sectorbrede extra kosten in een volgende reguleringsperiode aan de netbeheerders worden vergoed in de tarieven.
5. In de tweede reguleringsperiode wordt naast de generieke korting vanuit maatstafconcurrentie ook een individuele korting op de tarieven bepaald aan de hand van een efficiëntie benchmark. Via deze individuele korting worden de relatieve inefficiënties van de bedrijven aangepakt, zodat aan het einde van de tweede reguleringsperiode het gelijke speelveld is ontstaan waarop de bedrijven kunnen concurreren.

¹Het door DTe gehanteerde systeem van maatstafconcurrentie is een aanpassing op Shleifer, Rand Journal of Economics, Vol. 16, No. 3, Autumn 1985.

2 Bepaling van de tarieven met de totale inkomsten

6. DTe bepaalt op basis van artikel 81 van de Gaswet de tarieven van de netbeheerders voor afnemers die naar een op het verbruik in voorgaande jaren gegronde verwachting minder dan 170 000 m³ gas per jaar verbruiken. Het somproduct van deze tarieven met de tariefdragers waarvoor ze gelden, dient niet hoger te zijn dan de door DTe bepaalde totale inkomsten voor de netbeheerder (formule 1). Voor de rekenvolumes van de tariefdragers worden als startpunt de voor graaddagen gecorrigeerde volumes voor het jaar 2003 genomen. De correctie van de volumes bestaat er uit dat de volumes die worden afgezet aan afnemers die naar een op het verbruik in voorgaande jaren gegronde verwachting minder dan 170 000 m³ gas per jaar verbruiken worden vermenigvuldigd met een graaddagencorrectiefactor, die wordt bepaald volgens de methode die wordt beschreven in Bijlage E. De totale inkomsten hebben zodoende betrekking op een jaar met een normale temperatuur.
7. Uitgangspunt voor de tweede reguleringsperiode zijn de totale inkomsten voor het jaar 2004. Deze worden bepaald op basis van de tarieven voor het jaar 2004 en de voor graaddagen gecorrigeerde volumes voor het jaar 2003 (formule 2).
8. Jaarlijks worden de totale inkomsten aangepast met de verandering van de consumentenprijsindex (hierna: cpi), met een kwaliteitsterm en met de x-factor. Teneinde de formules zo leesbaar mogelijk te houden, zijn in deze methodebeschrijving de aanpassingen met de cpi die op basis van artikel 81b, lid 1, Gaswet doorgevoerd dienen te worden, achterwege gelaten (formules 3 t/m 5).
9. Bij maatstafconcurrentie wordt de x-factor onder andere gebaseerd op de algemene productiviteitsverandering binnen de sector in de reguleringsperiode. Omdat deze vooraf niet bekend is, maakt DTe vooraf een schatting van de in de sector gemiddeld te realiseren algemene productiviteitsverandering. Aan het einde van de reguleringsperiode wordt de algemene productiviteitsverandering gemeten.
10. Het gebruik van de gemeten algemene productiviteitsverandering om de totale inkomsten te berekenen (formules 6 t/m 8) leidt tot een aanpassing van de totale inkomsten (formules 9 t/m 11). Het verschil tussen de vooraf en achteraf berekende totale inkomsten wordt verwerkt in de tarieven van de volgende reguleringsperiode. Zowel afnemers als netbeheerders zijn op deze manier niet afhankelijk van schattingen van DTe. Achteraf verwerken van het verschil in tarieven voorkomt negatieve gevolgen van foutieve schattingen omtrent de te realiseren algemene

productiviteitsverandering. Niet corrigeren van foutieve schattingen zou kunnen leiden tot onbedoelde overwinsten of verliezen bij de netbeheerders.

11. Over de correcties ten behoeve van schattingsfouten wordt de heffingsrente volgens artikel 30, lid 5, Algemene Wet inzake de Rijksbelastingen berekend (formule 12).

3 Schatting van de x-factor vooraf aan de tweede reguleringsperiode

12. De op te leggen x-factor per individuele netbeheerder in de tweede reguleringsperiode bestaat uit twee delen (formule 13):
 - a. een generieke korting waarmee wordt bereikt dat algemene productiviteitsverandering van de sector wordt doorgegeven aan de afnemers; en
 - b. een individuele korting waarmee wordt bereikt dat alle netbeheerders tegen het einde van de tweede reguleringsperiode op het efficiënte kostenniveau gebracht zijn.

3.1 Generieke korting

13. De generieke korting wordt voor de tweede reguleringsperiode geschat op 1 procent per jaar.

3.2 Individuele korting

14. Het is mogelijk om per netbeheerder een individuele x-factor vast te stellen volgens artikel 81a, lid 1, Gaswet. Met de individuele korting wordt bewerkstelligd dat aan het einde van de tweede reguleringsperiode alle netbeheerders totale inkomsten op het efficiënte kostenniveau hebben. Het efficiënte kostenniveau voor een netbeheerder is het niveau waarbij individuele inefficiënties en overwinsten zijn geëlimineerd.
15. De individuele korting wordt verdeeld over de gehele tweede reguleringsperiode en opgelegd op de totale inkomsten tot en met 31 december 2007. DTe geeft netbeheerders derhalve zes jaar, gedurende de eerste en tweede reguleringsperiode, de tijd om eventueel benodigde aanpassingen in hun bedrijfsvoering door te voeren.

16. Het te behalen efficiëntieniveau is bepaald met een benchmark op de tarieven en kosten van de netbeheerders. Met behulp van de benchmark wordt bepaald hoe groot de individuele korting is waarmee alle netbeheerders op een gelijk efficiëntieniveau worden gebracht (formule 14). De resultaten van de benchmark zijn vastgesteld in bijlage 3 van het besluit inzake de factor x_t 2002/2003 (d.d. 17 november 2003, kenmerk 100636-152). Om ervoor te zorgen dat de tarieven aan het eind van de tweede reguleringsperiode ook daadwerkelijk gebaseerd zijn op efficiënte kosten zullen de totale inkomsten aan het eind van de periode opnieuw gedefinieerd worden aan de hand van het efficiënte kostenniveau, om daarna als basis te dienen voor de berekening van de totale inkomsten (formule 15).
17. Om de netbeheerders te kunnen vergelijken zijn in de benchmark gestandaardiseerde kosten gebruikt. De gestandaardiseerde kosten bestaan uit:
- operationele kosten;
 - afschrijvingen op gestandaardiseerde activawaardes; en
 - kapitaalskostenvergoeding op de gestandaardiseerde activawaardes.

Operationele kosten

18. Eén van de voordelen van het systeem van maatstafconcurrentie is dat factoren die normaliter als exogeen gezien worden – en dus zouden leiden tot ‘niet-beïnvloedbare’ kosten –, worden geendogeniseerd. Immers, verhoogde kosten die zijn veroorzaakt door een normaliter als exogeen beschouwde factor leiden tot een productiviteitsdaling en dus een lagere x-factor. Via het systeem van nacalculatie worden de extra kosten dan achteraf aan de netbeheerders vergoed. Op dezelfde wijze worden ook extra productiviteitsstijgingen verdisconteerd.
19. Het bovenstaande voordeel van maatstafconcurrentie gaat ervan uit dat de deelnemende netbeheerders uit verschillende regio's op dezelfde wijze aan invloeden van buitenaf zijn blootgesteld. Gedurende de tweede reguleringsperiode zal door DTe een onderzoek worden uitgevoerd naar het bestaan van eventuele objectiveerbare regionale verschillen, zoals verwoord in de parlementaire geschiedenis, die tariefverhogingen dan wel tariefverlagingen rechtvaardigen. Indien dit onderzoek daar aanleiding toe geeft zal dit gevolgen hebben voor de tariefdoelstellingen in de derde reguleringsperiode.

Afschrijvingen

20. De activabasis is gestandaardiseerd om verschillen in resterende afschrijvingstermijnen en activawaardering tussen netbeheerders onderling te voorkomen. Door de standaardisatie zijn de netbeheerders vergelijkbaar en kan een benchmark worden uitgevoerd. De afschrijvingstermijnen en

verschillende categorieën activa zijn vastgelegd in bijlage A, appendix 1: Gestandaardiseerde activawaarden 2004 met afschrijvingstermijnen.

Kapitaalskostenvergoeding

21. De netbeheerders worden in de gelegenheid gesteld een redelijk rendement te maken in de vorm van een gewogen gemiddelde vermogenskostenvoet (ook wel *weighted average cost of capital*, hierna: WACC) over het historisch geïnvesteerde en gestandaardiseerde kapitaal.
22. De WACC wordt bepaald met het Capital Asset Pricing Model (CAPM). In dit model geeft de parameter bèta aan in hoeverre de waarde van het bedrijf is gekoppeld aan de waarde van de totale aandelenmarkt. Bèta is hiermee een maat voor het risico van de activiteiten van een onderneming.
23. DTe is in beginsel van mening dat de bèta onder een stabiel systeem van maatstafconcurrentie lager kan zijn dan de bèta in de eerste reguleringsperiode. In het systeem van maatstafconcurrentie worden de netbeheerders namelijk in ieder geval vergoed voor kostenstijgingen die de hele sector ondervindt. Dit is een belangrijke verlaging van het risico van de sector netbeheer gas. Daarnaast streeft DTe ernaar om maatstafconcurrentie voor langere termijn in te voeren, zodat ook het risico voor verandering van de reguleringsystematiek afneemt. Voor de eerste reguleringsperiode werd een bèta tussen 0,4 en 0,5 gebruikt voor het berekenen van de WACC. Voorlopig wordt dezelfde bèta gehanteerd, omdat de sector zich nu nog in een overgangsfase naar maatstafconcurrentie bevindt. De reële WACC, inclusief een correctie voor vennootschapsbelasting, is vastgesteld op 6,8 procent. In de loop van de tweede reguleringsperiode zal onderzocht worden of, en in welke mate, de bèta en de WACC in de derde periode dienen te worden aangepast.

4 Herberekening van de x-factor aan het einde van de tweede reguleringsperiode

24. Aan het einde van een reguleringsperiode wordt een herberekening gemaakt van de individuele x-factoren op basis van de kwaliteitsterm, de bepaalde inefficiënties en de gemeten gemiddelde productiviteitsveranderingen in alle behalve het laatste jaar van de voorgaande reguleringsperiode, en het laatste jaar van de daaraan voorafgaande reguleringsperiode (formules 18 t/m 20).
25. Bij de herberekening van de x-factoren aan het eind van de reguleringsperiode wordt de te compenseren inefficiëntie voor die periode gelijkmatig over de jaren verdeeld. Dit houdt in dat bij de

herberekening van de x-factor er van uit wordt gegaan dat de netbeheerders elk jaar een gelijk deel van hun inefficiëntie elimineren.

5 Berekening van de algemene productiviteitsverandering aan het einde van de reguleringsperiode

26. Aan het einde van een reguleringsperiode worden door DTe de algemene productiviteitsveranderingen in het laatste jaar van de voorgaande reguleringsperiode en alle jaren behalve het laatste van de huidige reguleringsperiode gemeten. Op deze manier wordt ondervangen dat bij de bepaling van de gemiddelde productiviteitsveranderingen over de reguleringsperiode nog geen gegevens beschikbaar zijn over het laatste jaar van deze periode, omdat in dit jaar de bepaling plaatsvindt.
27. De algemene gemiddelde productiviteitsveranderingen worden gemeten over een meetgroep van relatief efficiënte netbeheerders (formule 21). Op deze manier wordt zoveel mogelijk vermeden dat er bij het meten van algemene productiviteitsveranderingen efficiëntie-inhaalslagen van inefficiënte bedrijven worden meegewogen. Indien een inefficiënte netbeheerder deel uit maakt van de meetgroep wordt een representativiteitstoets uitgevoerd.
28. Productiviteit wordt gedefinieerd als de hoeveelheid output per hoeveelheid input en per tijdseenheid. De productiviteitsverandering wordt gedefinieerd als het verschil tussen de groei van de output en de groei van de input van een bedrijf, in een bepaalde periode (formule 22). Voor netbeheerders wordt de input uitgedrukt in de kosten². Voor de output van de netbeheerders wordt de samengestelde output gebruikt.
29. Productiviteitsverandering kent zowel een volume- als een kostenaspect. Immers, de productiviteit kan worden verhoogd door, bij gelijkblijvende kosten, een hoger volume aan diensten of producten te leveren, of door het gelijke volume diensten of producten te leveren tegen lagere kosten.
30. Voor de tweede reguleringsperiode wordt eenmalig afgeweken van de hierboven beschreven methode van meting van productiviteitsverandering. Vanwege de aanlooptijd die nodig is bij de uniformering van data van netbeheerders is het jaar 2004 het eerste jaar waarin efficiënte kosten en samengestelde output bepaald worden. Zodoende is het jaar 2005 het eerste jaar waarvoor een

productiviteitsverandering bepaald kan worden. Als gevolg hiervan zal voor de herberekening van de x-factoren voor de tweede reguleringsperiode één algemene productiviteitsverandering gehanteerd worden, die is gebaseerd op de productiviteitsveranderingen in 2005 en 2006, waar dit in het vervolg voor elk jaar afzonderlijk zal gebeuren (formule 23).

5.1 Kosten in de meting van de algemene productiviteitsverandering

31. De kosten die meegenomen worden bij de bepaling van de algemene productiviteitsverandering over de jaren 2005 en 2006 zijn dezelfde als die meegenomen zijn bij de bepaling van de individuele korting in de tweede periode zoals hierboven beschreven. De kosten bestaan uit drie delen:
- a. operationele kosten;
 - b. gestandaardiseerde afschrijvingen op gestandaardiseerde activawaarde; en
 - c. kapitaalskostenvergoeding op gestandaardiseerde activawaarde.

5.2 Samengestelde output in de meting van de algemene productiviteitsverandering

32. De productiviteitsverandering wordt gemeten met de *Total Factor Productivity* (hierna: TFP) methode. De outputparameter voor de TFP-methode is de samengestelde output. De samengestelde output is een benadering van de gerealiseerde afzet in aantal aansluitingen, verbruik en capaciteit, uitgedrukt in euro's. De samengestelde output wordt berekend door de voor graaddagen gecorrigeerde afzet van een individuele netbeheerder per deelmarkt te wegen op basis van de sectortarieven (formule 28). Dit is te vergelijken met het berekenen van de totale inkomsten, waarbij voor de tarieven de sectortarieven worden gebruikt. Deze sectortarieven zijn de gemiddelde gewogen tarieven in de sector (formule 30).
33. De algemene productiviteitsverandering van de sector is gelijk aan het gewogen gemiddelde van de productiviteitsveranderingen van de netbeheerders in de meetgroep. Voor iedere netbeheerder is dat gelijk aan de relatieve verandering van de productiviteit voor het begin van de meetperiode, en voor het einde van de meetperiode. Deze meetperiode bedraagt een jaar; voor elk jaar vanaf 2005 wordt een schatting gemaakt van de algemene productiviteitsverandering. Hierbij is de productiviteit uitgedrukt in kosten per samengestelde output voor iedere netbeheerder.

² Dit zijn dus de gestandaardiseerde economische kosten zoals hierboven gedefinieerd.

6 Bepaling van de meetgroep van netbeheerders die deelnemen aan de bepaling van de algemene productiviteitsverandering

34. De hierboven beschreven meting van de algemene productiviteitsverandering geldt alleen voor die netbeheerders die deel uitmaken van de meetgroep.
35. De meetgroep bestaat uit de netbeheerders die aan het begin van het jaar 2004 reeds kostenefficiënt zijn. Echter, tegelijkertijd moet de representativiteit van de meetgroep gegarandeerd worden. Daarom wordt, indien geen van de drie grote energiebedrijven (te weten de gezamenlijke netbeheerders van Eneco en Essent en de netbeheerder Continuon) aan het begin van het jaar van de eerste meting kostenefficiënt is, de meest efficiënte van deze netbeheerders aan de meetgroep toegevoegd.
36. De netbeheerders die binnen de gegeven definitie efficiënt zijn worden meegenomen in de bepaling van de meting van de algemene productiviteitsverandering over de jaren 2005, 2006 en 2007.

7 Bijzondere afwijkingen van de standaardmethode in de tweede reguleringsperiode

37. In de eerste periode dat maatstafconcurrentie wordt ingevoerd (de jaren 2005 tot en met 2007) staat DTe de netbeheerders enige ruimte toe om aan het systeem te wennen en om eventuele onzekerheden in het ontwerp van het nieuwe systeem op te vangen. Dit wordt gedaan door voor de tweede reguleringsperiode een aanpassing op de standaardmethode die hierboven beschreven is door te voeren. Deze aanpassing is dat de door te voeren correctie voor de schattingsfout eenmalig neerwaarts zal worden bijgesteld met 0,5 procentpunt. Dit bepaalt mede de hoogte van het na te calculeren bedrag in de derde periode. Het financiële voordeel voor de netbeheerders is dan ook beperkt tot de opstartfase in de tweede periode (formule 31-33).
38. Omdat de algemene productiviteitsverandering wordt gebaseerd op gegevens van een beperkt aantal netbeheerders kan deze verstoord worden door verschillen in accountingregels tussen netbeheerders onderling. In de loop van de tweede reguleringsperiode zullen uniforme regulatorische accountingregels (hierna: RAR) worden ingevoerd. Totdat deze RAR zijn ingevoerd helpt de correctie

met 0,5 procentpunt om eventuele negatieve financiële impact van de hierboven genoemde verstoringen op de netbeheerders te ondervangen. Door het wijzigen van de regulatorische accountingregels, kan het zijn dat kosten in een bepaald jaar niet meer vergelijkbaar zijn met kosten uit een later jaar. Hiervoor dient dan te worden gecorrigeerd.

8 Overwegingen ten aanzien van de continuïteit van de regulering

39. In het te hanteren systeem van maatstafconcurrentie wordt vanaf de tweede reguleringsperiode de te hanteren (voorcalculatorische) generieke korting voor iedere volgende reguleringsperiode gebaseerd op de kwaliteitsterm en de gemeten productiviteitsverandering in het laatste jaar van de voorgaande reguleringsperiode en alle jaren behalve het laatste van de huidige reguleringsperiode. Door de laatst gemeten productiviteitsverandering te gebruiken verwacht DTe dat de schatting het meest nauwkeurig is en dat daardoor zo weinig mogelijk hoeft te worden nagecalculeerd. De op deze manier vastgestelde voorcalculatorische generieke korting kan eventueel gecorrigeerd worden, indien daarvoor een noodzaak is. Hierdoor ontstaat een transparant systeem voor langere termijn zodat netbeheerders zekerheid verkrijgen omtrent de manier waarop ze worden vergoed voor hun diensten. Het nastreven van continuïteit in het systeem is een inherent onderdeel van maatstafconcurrentie.